

POLİTİKA YAPIM SÜREÇLERİNDE BİLİM İNSANLARININ ROLLERİ COVID-19 İLE MÜCADELE KAPSAMINDA OLUŞTURULAN BİLİM KURULU ÖRNEĞİ

Mehmet DARICI^{1*}

¹Öğr. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Reşadiye Meslek Yüksekokulu, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü; Erciyes Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Doktora Öğrencisi

*mehmet.darici@gop.edu.tr

+ ORCID: 0000-0002-2764-9470

Öz- Bilimsel bilgi insanlığın birçok alanda ve konuda gelişim göstermesine olanak sağlamıştır. Bu doğrultuda bilim, insanlığın içinde bulunduğu evren hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasına ve evrende herhangi bir alanda var olan bilinmezliğin azaltılmasına zemin hazırlamaktadır. Bilimsel bilgi politika yapımı ve karar alma süreçlerinde de kullanılmaktadır. Bilim insanları politika yapımı ve karar alma süreçlerinde politikacılara uzman sıfatıyla bilimsel bilgiler sunmaktadırlar. Diğer bir ifade ile politikacılar, politikalarını oluşturma sürecinde bilim insanlarını otorite kaynağı olarak gördükleri için faydalanmaktadırlar.

Çalışmada, Covid-19 salgını ve bu salgın ile mücadele etmek amacıyla Türkiye’de oluşturulan bilim kurulu ele alınmıştır. Bu doğrultuda bilim kurulunun salgın politikaları oluşturulma sürecinde üstlendikleri rol Pielke’nin geliştirdiği analitik çerçeve doğrultusunda belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma neticesinde, bilim kurulu ve üyelerinin Science Arbiter (bilim arabulucusu) ve Pure Scientist (salt bilim insanı) rollerine tekabül etmediği ve kendilerini Honest Broker (Dürüst Aracı) olarak görebilecekleri ancak siyasetin içerisinde yer aldıkları için bu süreçte Issue Advocate (Savunucu, Yandaş) rolüne dönüşebilecekleri sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler- Bilim, Pandemi, Covid-19, Salgın Politikaları, Bilim İnsanlarının Politikadaki Roller.

ROLES OF SCIENCE PEOPLE IN POLICY MAKING PROCESSES: THE EXAMPLE OF THE SCIENTIFIC COMMITTEE FORMED IN THE SCOPE OF THE COMBAT AGAINST COVID-19

Abstract – Scientific knowledge has enabled humanity to develop in many fields and subjects. Accordingly, science provides the ground for having more information about the universe in which humanity is located and reducing the uncertainty in any field in the universe. Scientific knowledge is also used in policy making and decision making processes. Scientists provide scientific information to politicians as experts in policy making and decision making processes. In other words, politicians benefit from the fact that they see scientists as a source of authority in the process of creating their policies.

In the study, Covidien-19 epidemic and created in order to this epidemic science committee in Turkey were discussed. Accordingly, the role of the scientific committee in the process of establishing epidemic policies was tried to be determined in line with the analytical framework developed by Pielke. As a result of the study, it was concluded that the scientific committee and its members did not correspond to the Science Arbiter and Pure Scientist roles and the scientific committee and its members could see themselves as Honest Broker, but they could turn into the role of Issue Advocate in this process because they were involved in politics

Keywords – Science, Pandemic, Covid-19, Epidemic Policies, The Roles of Scientist in Politics.

GİRİŞ

Covid-19 salgınının Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkmasıyla birlikte solunum yolu problemleri yaşayan bir grup insan üzerinde yapılan araştırmalar 2020'nin Ocak ayında virüsün tanımlanmasını sağlamıştır. İlk başta vahşi hayvan pazarında bulunan bireylerde tespit edilen virüs, insandan insana bulaşarak Çin Halk Cumhuriyeti'nin tüm eyaletlerine ve oradan da birkaçı hariç tüm dünya ülkeleri üzerinde yayılım göstermektedir (Yılmaz, 2020a: 20).

Dünya üzerinde geniş bir yayılım gösteren Covid-19'un daha önceki zamanlarda Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS) gibi hastalıklara neden olduğu bilinmektedir (Karcıoğlu, 2020: 66). Buna rağmen yeni tip korona virüsün teşhisi, seyri, yayılım hızı, yayılım yöntemi, virüsten korunma yolları ve tedavisi gibi konularda birçok belirsizlik ve bilgi yetersizliği söz konusudur.

Covid-19 virüsü hakkındaki belirsizlik ve bilgi yetersizliği, virüs ile mücadele kapsamında üretilip uygulamaya konulacak politikaların öncelikli olarak bu alanda çalışmalar yürüten bilim insanlarının öncülüğünde yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu doğrultuda genelde ülkeler ve uluslararası sağlık örgütleri özelde ise Türkiye, Covid-19 virüsü ile mücadele amacıyla oluşturulacak politikaların yapım aşamasında bilim insanlarından oluşturulan kurullardan yararlanmaktadır.

Çalışmada, Pielke'nin bilim insanlarının politika sürecinde oynadıkları rolleri açıklamaya yarayan dörtlü rol tipolojisine göre analiz çerçevesi oluşturulmuş ve bu çerçeve içinde Türkiye'de Covid-19 salgını ile mücadele politikaları için Sağlık Bakanlığı bünyesinde oluşturulan bilim kurulu üyelerinin (uzman bilim insanları) salgın politikası belirleme ve uygulama sürecinde oynadıkları roller tartışılmıştır.

Çalışmanın konusu, Türkiye'de Covid-19 virüsü ile mücadele etmek için oluşturulan bilim kurulunda yer alan bilim insanlarının, Covid-19 politikası yapım ve uygulama aşamasında oynadıkları rollerin Pielke'nin oluşturduğu kavramsal çerçeve içinde analiz edilmesidir. Çalışmanın amacı ise Türkiye'deki bilim kurulu üyelerinin (uzman bilim insanlarının), Covid-19 ile mücadele sürecinde oluşturulacak politikaların yapım ve uygulama aşamalarında oynadıkları rollerin tespit edilmesi ve Pielke'nin analitik çerçevesinde hangi tip role denk geldiğinin tartışılmasıdır.

Çalışmanın amacı ve konusu doğrultusunda Pielke'nin geliştirdiği kavramsal modelde ortaya attığı dörtlü tipolojisi, dörtlü tipolojiyi oluşturan her bir rolün özelliklerine ilişkin detaylı bilgiler ve Türkiye'deki bilim kurulunun kuruluşu, işlevleri ve özellikleri gibi bilgilere ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaç doğrultusunda Pielke'nin bilim insanlarının politika süreçlerinde oynayabileceği roller için geliştirmiş olduğu kavramsal çerçeve "The Honest Broker Making Sense of Science in Policy and Politics" isimli kitap doğrultusunda incelenmiştir.

Yine bilim kurulu ve bilim kurulunu oluşturan bilim insanları, kurulun özellikleri, kuruluşu ve işlevleri gibi ihtiyaç duyulan bilgiler ulusal gazete haberleri, Google Arama Motoru ve "Google Scholar" ve "Sobiad" gibi indekslerde "Covid-19, Koronavirüs, Bilim Kurulu, Bilim Kurulu Toplantı" gibi anahtar kelimeler taratılarak aranılan anahtar kelimeleri içeren akademik çalışmalar ve ulusal gazete haberleri bir araya getirilerek incelenmiştir. Ayrıca kurulun yasal dayanaklarını ortaya koyabilmek için mevzuat taraması yapılmış ve elde edilen mevzuat hükümleri doğrultusunda da bir inceleme yapılmıştır.

Çalışma ikincil nitelikli kaynaklardan meydana gelmektedir. Bu kaynaklar; Pielke'nin "The Honest Broker Making Sense of Science in Policy and Politics" isimli kitabı ve akademik indeksler vasıtasıyla erişilen akademik çalışmalar, ulusal ve uluslararası basında virüs ile ilgili bilgiler ve ulusal basında Türkiye'deki bilim kurulu ile ilgili bilgiler şeklinde belirtilebilir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: POLİTİKA VE KARAR ALMA SÜREÇLERİNDE BİLİM İNSANLARININ ROLLERİ

Çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturan Pielke'nin "The Honest Broker Making Sense of Science in Policy and Politics" isimli kitabında yazarın "Policy", "Politics" ve "Science" kavramlarını nasıl tanımladığını belirtmek yerinde olacaktır. Pielke, "Policy" kavramını, bir karar olarak; "Politics" kavramını, müzakere etmek, pazarlık etmek ve istenen amaçların peşinde koşmak olarak; "Science" kavramını ise sistematik bilgi arayışı olarak tanımlamaktadır (Pielke, 2007: 37 – 38).

Politika ve karar alma süreçlerinde bilim insanlarının rolleri Pielke'nin "The Honest Broker Making Sense of Science in Policy and Politics" isimli kitabında dile getirdiği roller üzerinden belirlenmeye çalışılmıştır. Bu rollerin belirlenmesi işini Pielke, şehre bir ziyaretçinin geldiğini ve akşam yemeğini nerede yiyebileceği sorusunu bir yerliye sorması üzerinden bir senaryo ile betimlemektedir. Bu betimlemede Pielke bilim insanlarının politika süreçlerinde oynayabileceği dört ideal tip rolünün olduğuna işaret etmektedir. Bahsi geçen senaryoya verilen cevaplar üzerinden bu rolleri tanımlayan Pielke bu rolleri şu şekilde belirtmektedir (Pielke, 2007: 1-8):

Nerede yemek yenilebileceği sorusuna cevap veren ilk kişi, soruyu soranın bütçesini, yeme alışkanlıklarını ve yemek yenecek yerin konumu gibi detayları dikkate almaksızın sadece beslenme ve besin değerleri gibi nitelikler üzerinden cevap verebilmektedir. Bu doğrultuda cevabı veren kişi daha çok akşam yemeği ile ilgili yemeğin protein, karbonhidrat ve yağ gibi besin değerleri doğrultusunda ve hükümetin belirlediği beslenme rehberi çerçevesinde bilgiler sunabilmekte ve herhangi bir öneri ya da seçenek sunmamaktadır.

Nerede yemek yenilebileceği sorusuna cevap veren ikinci kişi, soruyu soranın ilgili olduğu yemek türleri ya da yeme

alışkanlıkları üzerinden öneriler ve bilgiler sunabilmektedir. Bu anlamda soruyu soran en iyi İtalyan restoranında ve ya düşük maliyetli bir akşam yemeği yemek istiyorsa cevap veren bu doğrultuda ve soruyu soranın belirlediği sınırlar dâhilinde bir tavsiye verebilmektedir. Bu rolü ile cevap veren soruyu sorana neyi tercih etmesi gerektiğini söylememekte ve soruyu soranın talep ettiği bilgiyi yine soruyu soranın belirlediği sınırlar dâhilinde verebilmektedir.

Nerede yemek yenilebileceği sorusuna cevap veren üçüncü kişi soruyu soranı belli bir restoranda yemek yemeye ikna etmeye çalışabilir. Bu durumun nedeni olarak gerçekten o restorana beğeniyor olması, bir tanıdığıın oranın sahibi olması gibi durumlar söz konusu olabilmektedir. Bu rolü kapsamında cevap veren belli bazı restoranları diğerlerine nazaran tavsiye edilebilirlik açısından kayırmakta ve onların savunuculuğunu üstlenmektedir. Diğer tüm alternatifleri kapsam dışı tutarak içlerinden biri konusunda ısrarcı olabilmektedirler.

Nerede yemek yenilebileceği sorusuna cevap veren dördüncü ve son kişi soruyu sorana karşı şehirde bulunan tüm restoranlar hakkında temel bilgileri sunabilmektedir. Bu kapsamda maliyet, menü, yemek tarzları ve şehir içerisindeki konumu da paylaşılabilir. Bu anlamda bu rol bir rehber niteliği taşımakta ve bu rol ile soruyu sorana çeşitli alternatifler sunulmaktadır. Bu alternatifler aracılığıyla cevap veren soruyu soranın kendi tercihlerine ve değerlerine göre seçim yapabilmesine olanak sağlamaktadır.

Bahsi geçen senaryo üzerinden çeşitli rolleri betimleyen Pielke, nerede yemek yenilebileceği sorusuna ilk cevap veren kişi için, “Pure Scientist” (Salt Bilim İnsanı); ikinci cevap veren kişi için, “Science Arbiter” (Bilim Arabulucusu); üçüncü cevap veren kişi için, “Issue Advocate” (Savunucu, Yandaş) ve dördüncü cevap veren kişi için, “Honest Broker” (Dürüst Aracı) isimlerini kullanmaktadır. Bu dört ideal tip rollerin dışında tarafsız olarak bilimsel sonuçları siyasete iletme özelliği olan “Science Communicator” (Bilim İletişimcisi) rolünü de kabul etmeyerek siyasete giren bilim insanlarının tarafsız kalamayacağını ifade etmektedir. Bu durum için “You can’t swim without getting wet” (İsyanmadan yüzemezsin) şeklinde bir ifade kullanmaktadır.

1.1 Pure Scientist (Salt Bilim İnsanı)

Bilim insanlarının politika ve karar alma süreçlerinde üstlenebileceği bu rol için, bilim insanları sunacakları bilgilerin kullanımlarına ve toplumsal faydalarına odaklanmamakta ve karar vericilerle doğrudan bir bağlantı içerisine girmemektedir. Bu rolü ile bilimsel gerçekliği aramaya çalışan bilim insanı, bilimsel çalışmalarının pratik sonuçlarına odaklanmaktan ziyade bilimsel gerçekliğe ve bunu keşfetmeye odaklanmıştır.

Bahsi geçen bu temel özellikleri ile salt bilim insanı politikanın ve karar vericilerin etkisinden uzak durmakta sadece bilimsel gerçeklik için çalışmalar yürütmektedirler. Bu şekilde salt bilim insanı talep edilen ve uygulamaya ve toplumsal faydaya yönelik bilgiler yerine genel geçer ve bilimsel gerçeklik çerçevesinde çalışmalarını yürütmektedir.

1.2 Science Arbiter (Bilim Arabulucusu)

Bilim insanlarının politika ve karar alma süreçlerinde üstlenebileceği bilim arabulucusu rolü, salt bilim insanı rolünün özelliklerine belirtildiği gibi politika ve karar alma süreçlerinde politikacı ve karar alıcılardan uzak durma özelliği taşımaktadır. Ancak bilim arabulucusu rolündeki bilim insanları salt bilim insanlarından farklı olarak politikacı ve karar alıcıların talep ettiği bilimsel bilgilere cevap vermesi söz konusu olabilmektedir. Bu özelliği ile bilim arabulucusu rolü salt bilim insanı rolünden farklı olarak alınacak politik karar sürecinde karar alıcılarla etkileşim içine girme durumu söz konusudur.

Diğer bir ifade ile bilim arabulucuları, politikacı ve karar vericiler tarafından talep edilecek konu ve meselelere uygun bilimsel çalışmalar yürüterek kendilerinden talep edilen konularda bilimsel bulgular ortaya koymaktadırlar. Uygulamada bilim arabulucuları ulusal bir konsey ve ya danışma komiteleri şeklinde oluşturulabilmekte ve politikacı ve karar vericiler tarafından bahsi geçen bu oluşumlara gönderilen konular çerçevesinde bilimsel bilgiler sunmaktadırlar.

Bu özellikleri doğrultusunda ilke olarak bilim arabulucusu, genel geçer ve bilimsel gerçekliği arayan çalışmalardan ziyade, politikacı ve karar vericilerin talep ettiği konularda bilimsel bilgi üretmeyi ve karar vericileri bilgilendirmeyi tercih etmektedir. Bu aşamada bilim arabulucusunun, bilimsel bilgi talep eden politikacılarla, karar vericilerle ve diğer tüm paydaşlarla da yakın bir etkileşimden kaçınarak çalışmalarını yürüttüğü belirtilebilir (Armstrong, 2002: 29).

1.3 Issue Advocate (Savunucu, Yandaş)

Bilim insanlarının politika ve karar alma süreçlerinde üstlenebileceği bu rol savunucu veya yandaş şeklinde Türkçeleştirilebilmektedir. Çalışma politika ve karar alma süreçlerinde bilim insanlarının rolleri üzerine kurgulanmasından dolayı savunucu kelimesi tercih edilmiştir.

Bu kapsamda savunucu rolünü üstlenen bilim insanları, karar alma ve politika belirleme süreçlerine belirli bir siyasi gündem çerçevesinde dâhil olmakta ve bu siyasi gündemin belirlediği amaçlar için bilimsel çalışmalar ve bilimsel bilgiler ortaya koymaktadırlar. Bahsi geçen bu yönüyle savunucu bilim insanları, bilimin siyasetçiler ve siyasi meseleler ile meşgul olması gerekliliği fikrini benimsemiştirler.

Savunucu bilim insanlarının diğer bir özellikleri ise bireysel anlamdaki çıkarlarını politika ve siyaset aracılığıyla ilerletmek istemeleri ve bu amaçla bireysel çıkarlarını bir siyasi grup ile ortak paydada ileri sürmeleridir. Bu doğrultuda bilimsel bilgiler üretmek dışında doğrudan karar alma süreçlerine katılmaya da çalışan savunucu bilim insanları, herhangi bir siyasi konuda ortaya çıkabilmekte ve siyasi bir meselede taraf tutma eğiliminde olup bu amaç doğrultusunda bilim insanı statülerini kullanmaktadırlar.

1.4 Honest Broker (Dürüst Aracı)

Bilim insanlarının politika ve karar alma süreçlerinde üstlenebileceği dürüst aracı rolü, politikacı ve karar vericiler için seçim konusundaki alternatif tercihleri olabildiğince genişletmekte ve çeşitli alternatifleri bir arada sunarak karar verme sürecine katılım göstermektedir. Bu şekliyle dürüst aracı, bilimsel bilgiyi paydaşların kaygılarıyla tüm alternatifleri göz önünde bulundurarak bütünleştirmektedir.

Bilim arabulucusu rolünde belirtildiği gibi dürüst aracı rolünde de bu rolün resmi ulusal bir konsey veya danışma komiteleri şeklinde oluşturulabilmesi söz konusudur. Resmi bir konsey veya komite olarak oluşturulmasında güdülen amaçlar, bireysel dürüst araçların gerekli tüm uzmanlık alalarını temsil etmesinin zor olacağı ve konsey ve komite şeklinde oluşturulması ile bakış açısı çeşitliliği söz konusu olduğundan savunucu bilim insanlarını engellemeye yardım edeceği düşüncesidir.

Bu anlamda savunucu ile dürüst aracı rolleri arasındaki fark, dürüst aracı rolünü üstlenen bilim insanlarının bilimsel çalışmalar sonucu elde edilen bilimsel bilgileri politika alternatiflerini genişletme amacıyla kullanmaları olarak belirtilebilir. Diğer bir ifade ile savunucu bilim insanı politika ve kararların alternatif tercihlerini azaltmaya çalışmakta, dürüst aracı ise bu durumun tam tersi bir şekilde alternatif tercihleri genişletmeye veya en azından açıklığa kavuşturmaya çalışmakta olduğu ifade edilebilir.

Pielke bilimin siyasal süreçler ile ilişkilendirilmesi konusunda demokrasi ve bilim görüşlerini önemli görmektedir. Demokrasi görüşünü elitist ve çoğulcu olmak üzere iki ayrı kategoride değerlendirmekte; bilim görüşünü ise doğrusal ve paydaş modeli olmak üzere yine iki ayrı kategoride ele almaktadır. Bilim insanlarının politika süreçlerinde oynayabileceği rolleri de demokrasi ve bilim görüşleri çerçevesinde Tablo: 1’ de gösterildiği şekliyle kategorize etmektedir.

Tablo 1: Karar Alma Süreçlerinde Bilim İnsanları için Dört İdeal Tip Rol

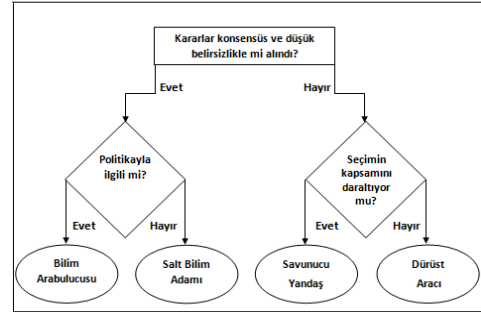
		Bilim Görüşü	
		Doğrusal Model	Paydaş Modeli
Demokrasi Görüşü	Çoğulcu	Salt Bilim İnsanı	Savunucu, Yandaş
	Elitist	Bilim Arabulucusu	Dürüst Aracı

Kaynak: Pielke (2007: 14).

Pielke, doğrusal bilim görüşü ile çoğulcu demokrasi görüşünün etkileşimi olarak, salt bilim insanı rolünü; doğrusal bilim görüşü ile elitist demokrasi görüşünün etkileşimi olarak, bilim arabulucusu rolünü; paydaş bilim görüşü ile çoğulcu demokrasi görüşünün etkileşimi olarak savunucu, yandaş rolünü; paydaş bilim görüşü ile elitist demokrasi görüşünün etkileşimi olarak da dürüst aracı rolünü Tablo 1’de gösterildiği gibi konumlandırmaktadır.

Karar alma ve politika süreçlerinde bilim insanlarının rolleri üzerinde yapılan bu belirlemeler neticesinde bilim insanlarının bu rollerinin belirli özellikler bağlamında sınıflandırılması da söz konusudur. Diğer bir ifade ile bilim insanlarının ya da bilimsel bir komitenin politika ile nasıl ilişki kuracağı dair karar vermesi noktasında Pielke iki kritik faktör üzerinden karar verilebileceğini ifade etmektedir.

Şekil 1’de görüldüğü üzere bahsi geçen bu faktörlerden ilki politik karar alma süreçlerinde değerler üzerindeki konsensüs düzeyi diğer bir ifade ile fikir birliğinin derecesidir. Bu anlamda itiraz edilen ve üzerinde fikir birliği kurulamayan konular siyasi riskler taşımaktadır. İkinci kritik faktör ise mevcut olan belirsizliğin derecesi diğer bir ifade ile araçlar hakkındaki bilginin kesinlik düzeyidir ve hem bilimsel hem de politik belirsizlik ne kadar fazla ise bilim, bilimsel sonuçlardan ziyade politika seçeneklerine de odaklanması o kadar önemli görülmektedir.

Kaynak: Pielke(2007: 19).

Şekil 1: Bilim İnsanlarının Politikadaki Rollerini Belirleme Kriterleri

Şekil 1’ e göre Pielke bilim insanlarının politika ve karar alma süreçlerindeki rollerini belirlerken ilk olarak konsensüs ve belirsizlik derecelerine göre ikili bir ayırma gitmektedir. Bu ayırım doğrultusunda eğer kararlar yüksek düzeyde konsensüs ve düşük belirsizlik özelliklerini barındıran bir ortamda belirlenmiş ve politika ile ilgili ise bilim arabulucusu rolü; eğer kararlar yine yüksek düzeyde konsensüs ve düşük belirsizlik özelliklerini barındıran bir ortamda belirlenmiş ve politika ile ilgili değil ise salt bilim insanı rolü olarak ifade edilebilmektedir.

İkinci bir durum ise kararların düşük düzeyde konsensüs ve düşük belirsizlik ortamının söz konusu olmadığı durumlar için belirlenmiştir. Böyle bir durumda üstlenilecek rol politikacıların ve karar vericilerin tercih yapma kapsamını daraltıyorsa savunucu, yandaş rolü; eğer üstlenilecek yol politikacıların ve karar vericilerin seçim yapma kapsamını daraltmıyorsa dürüst aracı rolü olarak ifade edilmektedir.

2. COVID-19 İLE MÜCADELE KAPSAMINDA OLUŞTURULAN BİLİM KURULU

Türkiye’de Covid-19 salgınından önce “Pandemik İnfluenza A” virüsünün neden olduğu (Türk Tabipler Birliği, 2009) H1N1 (Domuz Gribi) salgını ile mücadele etmek amacıyla 12 Kasım 2009 tarihinde (İstanbul Tabip Odası, 2010) ve “Zaire Ebola” virüsünün neden olduğu (Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, 2014) EBOLA salgını ile mücadele etmek

amacıyla 04 Nisan 2014 tarihinde de (Battal, 2014) bilim kurulları oluşturulmuştur.

Türkiye’de de ilk Covid-19 vakasının ortaya çıkması ise 11 Mart 2020 tarihinde olmuştur (Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, 2020: 11). Bu tarihten önce dünyada Covid-19 salgınının baş göstermesi ile 10 Ocak 2020 tarihinde bir bilim kurulu oluşturulmuş ve kurulun başkanlığını ise Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanı Fahrettin Koca yürütmektedir.

Covid-19 virüsü ile mücadele kapsamında oluşturulan bilim kurulunun yasal dayanaklarını 06.04.2011 tarihli ve 6223 Sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin Ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum Ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu ve bahsi geçen bu kanun doğrultusunda meydana getirilmiş olan 02.11.2011 tarihli ve 663 Sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname oluşturmaktadır. Bahsi geçen kararnamede; “... Bakanlığın görev alanı ile ilgili olarak bilimsel ve uzmanlık gerektiren konularda çalışma yapmak ve görüş bildirmek üzere danışma kurulları ve komisyonlar oluşturulabilir ...” şeklinde düzenlenmiştir (663 Sayılı Kararname, 2011).

Covid-19 virüsü ile mücadele için oluşturulan kurulda enfeksiyon, mikrobiyoloji, viroloji, iç hastalıkları, yoğun bakım ve göğüs hastalıkları alanlarında ve her biri üniversitelerde akademisyen olarak görev yapan tıp bilimcilerinde oluşturulmuş durumdadır (Yalçınkaya, 2020).

Mart 2020 tarihi ile birlikte yayılım hızı ve yayıldığı coğrafya sayısı artan Covid-19 virüs Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde pandemi ilan edilmiştir (World Health Organization, 2020). Bu gelişmeden sonra Sağlık Bakanı Fahrettin Koca tarafından salgına karşı “Bilim Kurulu” ismiyle bir kurul oluşturulması öngörülmüş ve bu durum üzerinde her biri alanında uzman ve üniversitelerde öğretim üyesi olan yirmi altı kişi kurula davet edilmiştir (Yılmaz, 2020). Nisan ayına gelindiğinde ise bu sayı beş yeni uzmanın katılımıyla otuz bir kişi (Yener, 2020) son olarak da yedi uzmanın katılımıyla otuz sekiz kişiye yükselmiştir (Karataş, 2020).

Bilim kurulu üyeleri tıp, halk sağlığı ve enfeksiyon alanlarında yetkin ve uluslar arası alanda çalışmaları ile atif alan (Yalçınkaya, 2020: 25 Mart) ve grip, ebola ve kırım Kongo gibi bulaşıcı hastalıklar ve virüsler hakkında daha önce tecrübeleri ve çalışmaları olan kişilerden meydana getirilmiştir (Karakuş, 2020). Bilim Kurulu ilk kurulduğu zamandan bu yana salgın ile mücadele, hastalığın tanısı, teşhisi, tedavisi gibi tüm önlem ve politikaların belirlenmesinde tavsiye niteliği taşıyan kararlar vermekte ve bu tavsiyeleri yürürlüğe koyma yetkisi Sağlık Bakanlığının görev ve yükümlülüğünde bulunmaktadır (Yalçınkaya, 2020).

Bakan Fahrettin Koca’nın yaptığı açıklamalar doğrultusunda bilim kurulu, salgınla mücadele konusunda bugüne değin, yurtdışındaki vatandaşların ülkeye dönüşünün kontrollü bir şekilde sağlanması, yurt dışı uçuşlarının yasaklanması, ülke kara ve deniz sınırlarının belirli ülkelere kapatılması,

özellikle yurtdışı temaslı kişilerin ülkeye dönmesi itibarıyla on dört günlük karantinaya alınması, ilköğretim, ortaokul, lise ve yüksek öğretim kurumlarının eğitime ara vermesi, konaklama tesislerinde tedbirlerin alınması, açık kapalı cezaevlerinde açık görüşlerin ertelenmesi, şehirlerarası yolculuğa kısıtlama getirilip izne bağlanması, yirmi yaş altı ve altmış beş yaş üstü vatandaşlara sokağa çıkma kısıtlamasının getirilmesi, şehirlerarası ve şehir içi yolcu taşımacılığında taşıt kapasitelerinin yarısı kadar yolcu taşınması, otuz büyük şehir ve Zonguldak ilinde sokağa çıkma kısıtlamaları gibi salgın politikaları doğrultusunda uygulamaya konulan birçok önemli tavsiye kararı vermiştir (Karaaslan ve Yener, 2020).

Kuruluşu ile birlikte Sağlık Bakanlığında toplantılarını yürüten bilim kurulu, sadece virüs ile ilgili tıbbi bilimsel fikirleri ile değil aynı zamanda sosyal medya mecraları başta olmak üzere televizyon ve diğer basın yayın organları vasıtasıyla tüm vatandaşların virüs ile ilgili bilgilendirilmesi görevini de yerine getirmektedir (Yılmaz, 2020).

Bilim kurulunda bulunması gerektiği düşünüldüğü için tıp bilimcilerine ek olarak Mart ayında Türk Dış Hekimleri Birliği’nden de bir uzman kurula katılım sağlamıştır. Nisan ayında ise kurulun kapsamı genişletilerek psikoloji, sosyoloji, istatistik ve din sosyolojisi alanlarında çalışmalar yürüten uzmanların kurula katılacağı bildirilmiş ve sonrasında “Toplum Bilimleri Kurulu” ismiyle yeni bir kurul oluşturulmuştur (Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, 2020a). Toplum Bilimleri Kurulu’nun görev tanımı ise virüs çalışmaları kapsamında öngörü çalışmalarını yürütmek ve toplumsal nitelikli tavsiyeler üretmek gibi virüs ile mücadele sürecinde hayatı kolaylaştıracak teklifler getirmek olduğu belirtilmektedir (Ulu ve Kördemirci, 2020).

3. ANALİZ VE TARTIŞMA

Çalışma, 2019 yılının Aralık ayında Çin’in Wuhan kentinde ortaya çıktığı düşünülen Covid-19 virüsü ile mücadele etmek amacıyla Türkiye’de oluşturulan bilim kurulunun üyeleri olarak bilim insanlarının bu virüs ile mücadele kapsamında oluşturulan politika ve kararlarda üstlendikleri rollerinin ne olduğu sorusu üzerine oluşturulmuştur. Bu doğrultuda bahsi geçen roller, Pielke’nin “The Honest Broker Making Sense Of Science In Policy And Politics” isimli kitabında geliştirilen “Politikada Bilimin İdealize Edilmiş Roller” üzerinden belirlenmiştir.

Bu roller Türkçeleştirilmiş halleri ile belli bir alanda bilimsel açıdan durumu özetleme özelliği olan “Salt Bilim İnsanı”, belli politika seçeneklerini mütalaa etme özelliği olan “Bilim Arabulucusu”, bilimsel anlamdaki uzmanlığını siyasal mücadele süreçlerinde kaynak olarak kullanma özelliği olan “Savunucu, Yandaş” ve mevcut politika alternatiflerini açıklayan ve yenilerini sunma özelliği olan “Dürüst Aracı” şeklinde ifade edilebilmektedir (Demirci, 2014: 188). Türkiye’de oluşturulan bilim kurulunun bu roller üzerinden hangi role tekabül ettiğinin araştırıldığı bu çalışmada ilk olarak Pielke’nin belirlediği ideal tip roller ve bilim kurulu ve üyelerinin bu roller üzerinden tartışılması yerinde olacaktır.

Bu doğrultuda salt bilim insanı rolü kapsamında bilim kurulu ele alındığında; salt bilim insanının yaptığı bilimsel

çalışmaların pratikten ziyade teorik özellikler taşıması, sunacağı bilgilerin toplumsal fayda sağlaması noktasında bir amacının bulunmaması, politikacı ve karar vericiler ile ilişkilere ve etkileşimlere kapalı olması ve son olarak sadece bilimsel gerçekliği araması gibi özellikleri olduğu ileri sürülebilir.

Bahsi geçen bu özellikler açısından Türkiye'deki bilim kurulu incelendiğinde, virüs ile mücadele konusunda toplumsal fayda yaratma amacıyla danışma görevi yerine getirmeleri, politikacı ve siyasiler ile etkileşim ve iletişimlerinin varlığı ve sadece bilimsel gerçeklik için değil aynı zamanda salgın politikaları vasıtasıyla toplumsal yarar için danışma görevi üstlenmeleri gibi özellikleri nedeniyle kurulu oluşturan bilim insanlarının Pielke'nin kavramsallaştırdığı Pure Scientist (Salt Bilim İnsanı) rolünün temel özellikleri ile farklılıklar taşıdığı belirtilebilir.

Bu durumun aksine bilim kurulunun Çin başta olmak üzere diğer ülkelerdeki virüs hakkındaki bilimsel çalışmalarını yorumlama suretiyle Covid-19 virüsü ile ilgili bilimsel gerçeklikleri aramaya çalışması ise Pure Scientist (Salt Bilim İnsanı) rolü ile benzerlik göstermektedir.

İkinci olarak bilim arabulucusu rolü ele alındığında; bu rolün politikacı ve karar vericilerle bir etkileşimde olduğu, politikacı ve karar vericilerden gelen talepler doğrultusunda bilimsel çalışmalar yürüttüğü, salt bilimsel gerçekliği aramaktan ziyade, bilimsel bilgi talep edilen konularda bilimsel çalışmalar yürütmeleri gibi özellikleri bulunmaktadır. Bu rol için belirtilmesi gereken önemli bir nokta ise politikacı ve karar vericilerle etkileşime girmelerinin yanında başta politikacı ve karar vericiler olmak üzere tüm paydaşlarla yakın bir iletişim ve etkileşim ortamından kaçınmalarıdır.

Bahsi geçen bu özellikler kapsamında Türkiye'deki bilim kurulu incelendiğinde, bilim kurulunun başta Cumhurbaşkanı, Sağlık Bakanı ve İçişleri Bakanı olmak üzere politikacı ve karar vericilerden gelen talep ve sorular üzerine danışma görevini yerine getirdikleri söylenebilir. Bu özelliği ile salt bilim insanlarından farklı olarak bilim arabulucularının gelen talepler doğrultusunda ve uygulamaya yönelik çalışmalar yürüttükleri belirtilebilir.

Bilim arabulucusu rolü ile Türkiye'de oluşturulan bilim kurulu ve üyelerinin benzer bir özelliği ise politikacı ve karar vericilerle yakın ilişkilerinin bulunmaması olarak belirtilebilir. Kurula hem politika ile ilgilenen hem de bilimsel çalışmalar yürüten bilim insanlarından ziyade üniversitelerde öğretim üyesi olarak görev yaparak bilimsel çalışmalar yürüten ve daha önce çeşitli salgınlarda görev yapmış deneyimli tıp bilimcilerden oluşturulması söz konusudur. Bu özellikleri ile bilim kurulu Science Arbiter Bilim Arabulucusu) rolü ile benzerlikler göstermektedir.

Bahsi geçen bu özelliklerinin yanı sıra bilim kurulunun sağlık bakanlığı bünyesinde oluşturulması, bu kurula hem bir siyasi hem de bir bilim insanı olarak Sağlık Bakanı Fahrettin

Koca'nın başkanlık etmesi gibi durumlar ise bilim arabulucusu rolünün, politikacı ve karar vericilerle yakın bir iletişim ve etkileşim ortamında bulunmaması özelliği ile farklılıklar göstermektedir.

Üçüncü olarak savunucu, yandaş rolü ele alındığında; bu rolün bir siyasi propaganda ya da siyasi bir gündem neticesinde çalışmalar yürüttüğü, bilimin her koşulda politikacı ve karar vericilerle meşgul olması gerektiği, bireysel çıkarlarını politik bir grup veya karar vericilerle eşgüdümleyerek ileri sürmeleri, bilimsel bulgular sunmak yerine doğrudan alınacak politik kararlara katılmaya da istekli olmaları ve sunacakları bilimsel bulgular yolu ile bir taraf tutma ve kayırma yapma gibi bazı temel özellikleri bulunmaktadır.

Bahsi geçen bu özelliklere göre, Türkiye'deki bilim kurulu ve üyeleri bir siyasi propaganda ve siyasi bir gündem neticesinde çalışmalar yürütmemekte aksine Covid-19 ile mücadele ederek toplumu Covid-19 virüsünden koruyacak önlemler neticesinde toplumsal fayda yaratmak için danışma görevini yerine getirmektedirler. Ek olarak bilim kurulu üyelerinin bireysel çıkarlarının politik bir grupla eşgüdümlemesi de Covid-19 ile mücadele kapsamında oluşturulan bilim kurulu üyeleri için ispatı yapılamayacak bir durumu ifade etmektedir.

Bilim kurulu üyelerinin politik kararlara katılım isteği konusu da, ortaya koydukları bilimsel bulguların tavsiye niteliği taşıması, asıl kararın uygulayıcı olarak Cumhurbaşkanı ve Sağlık Bakanlığı tarafından verilecek olması gibi nedenlerden ötürü söz konusu değildir. Tüm bu özellikleri ile Bilim kurulunun savunucu, yandaş rolü ile farklılıkları söz konusudur.

Ancak bilim kurulunun danışmanlığında oluşturulan ve Sağlık Bakanı ve Cumhurbaşkanı tarafından uygulamaya konan Covid-19 ile mücadele politikalarının savunuculuğunu yaptığı da belirtilebilir. Covid-19 politikalarının bir bilim kurulu üyesi tarafından eleştirilmesi, hatalı veya yanlış politikalar şeklinde ifade edilmesi söz konusu olmamıştır. Aksine bilim kurulu üyeleri bu politikaların nasıl uygulanacağı ve vatandaşların bu salgın sürecinde nelere dikkat etmesi gerektiği ile ilgili birçok bilgiyi, televizyon programları ve gazete röportajlarında bu politikalar doğrultusunda ifade etmişlerdir. Bu durum bilim kurulunun, Covid-19 mücadele politikalarının savunuculuğunu yaptığı şeklinde yorumlanabilir. Bahsi geçen bu özellik ise savunucu, yandaş rolü ile bilim kurulunun benzerliğini ifade etmektedir.

Son olarak dürüst aracı rolü ele alındığında; bu rolün, bilimsel çalışmalarını neticesinde elde ettiği bilimsel bulguları tüm paydaşların kaygılarıyla ve alternatifleri de göz önünde bulundurarak sunması, alınacak karar ile ilgili tüm alternatifleri karar vericilere ve politikacılara iletmesi ve bu özellikleri ile politikacılara geniş bir seçme şansı vermeleri ve alınacak karar konusunda herhangi bir alternatif için

baskıcı davranmamaları dolayısıyla da bir rehber niteliği taşıması gibi temel özellikleri bulunmaktadır.

Türkiye’de Covid-19 ile mücadele kapsamında oluşturulan bilim kurulu ve üyeleri dürüst aracı rolünün, tüm alternatifleri belirleyip seçim kapsamını genişletme özellikleri düşünüldüğünde, bilim kurulunun Covid-19 ile mücadele kapsamında birçok kez farklı tedavi algoritmalarını tavsiye etmesi ve alternatif tedavi algoritmaları için dünyadaki bilimsel çalışmaları takip etmesi gibi özellikleri açısından benzerlik teşkil etmektedir. Bu durumun aksine virüs ile ilgili yayılım, bulaş yolu, korunma yöntemleri gibi birçok bilginin tam olarak bilinmemesinden kaynaklı belirsizlikler nedeniyle rehber niteliğini tam olarak yerine getiremedikleri de belirtilebilir.

Çalışmanın önceki bölümlerinde, bilim insanlarının politika ve karar alma süreçlerinde rollerinin belirlenmesi hususunda iki kritik faktör (değerler üzerinde konsensüs düzeyi, araçlar hakkında bilginin kesinlik düzeyi) üzerinden karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu doğrultuda, Covid-19 ile mücadele kapsamında oluşturulan politikalarda; değerler üzerinde konsensüs düzeyi ve araçlar hakkındaki bilginin kesinlik düzeyi üzerinden bir değerlendirmeye gidilmesi de yerinde olacaktır.

İlk olarak Covid-19 ile mücadele kapsamında oluşturulan politikalarda değerler üzerinde bir çatışmanın söz konusu olduğu belirtilebilir. Özellikle bu politikalarda önceliğin; halkın güvenliğine mi?, hak ve özgürlüklere mi?, sokağa çıkma kısıtlamaları neticesinde ekonomide meydana gelecek durgunluğa mı?, yoksa halkın sağlığına mı? verilmesi gerektiği konusunda farklı fikirlerin varlığı değerler çatışmana neden olmaktadır. Diğer bir ifade ile Covid-19 ile mücadele amacıyla oluşturulacak politikalarda neyin öncelik alınacağı konusunda toplumda, bilim çevreleri arasında, siyasilerde ve ekonomistler arasında bir uzlaşmaya varılamamıştır.

Bir diğer husus ise araçlar hakkındaki bilginin kesinlik düzeyidir ve Covid-19 ile mücadele konusunda hastalığın yayılım hızı, bulaş yöntemi ve hızı, hastalıktan korunma yöntemleri, hastalığın tedavisi ve hastalığın aşısı gibi birçok konuda belirsizlikler mevcuttur. Bu durumun göstergesi olarak birden çok kez hastalığın tedavi algoritmasının değiştirilmesi örnek olarak gösterilebilir. Bahsi geçen bu durum Covid-19 ile mücadele kapsamında oluşturulacak politika araçları konusunda bilginin kesinlik düzeyinin düşük olduğunun göstergesidir.

SONUÇ

Bir halk sağlığı problemi olarak ortaya çıkan Covid-19 virüsü ile mücadele etme amacıyla oluşturulacak politikalarda, ne yapılarak bu virüs ile mücadele edileceği konusunda konsensüs bulunmamakta ayrıca nasıl ve hangi yöntemi kullanarak virüs ile mücadele edileceği tam olarak bilinmemektedir. Bu özellikleri ile Covid-19 salgını, “modern dünyada ortaya çıkan, aşırı karmaşık ve çözülmesi de bir o kadar zor olan ve üzerinde uzlaşma sağlanamayan

problemler” (Rittel ve Webber, 1973:160) olarak tanımlanabilen -Wicked Problem- olarak ifade edilebilir.

Bir Wicked Problem olarak Covid-19 salgını ele alındığında, Türkiye’de bu salgın ile mücadele etmek amacıyla oluşturulan bilim kurulunun politika oluşturma süreçlerinde değerler konusunda konsensüsün olmadığı ve araçlar konusunda bilginin belirsizlik düzeyinin yüksek olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda Türkiye’de oluşturulan Bilim kurulunun Pielke’nin kavramsallaştırdığı ideal tip rollerden Science Arbiter (Bilim arabulucusu) ve Pure Scientist (Salt Bilim İnsanı) rollerine tekabül etmediği sonucuna varılabilir.

Şekil 1’de de ifade edildiği üzere Covid-19 ile mücadele politikalarında kararlar konsensüs olmadan ve belirsizliğin yüksek olduğu bir ortamda alınmaktadır. Bu anlamda Türkiye’de ki bilim kurulunun ve üyelerinin üstleneceği iki rol üzerinden değerlendirilmesine gidilmektedir ve bu roller “Dürüst Aracı” ve “Savunucu, Yandaş” rolleridir. Bu noktada ise siyasete girip siyaset dışı kalmanın mümkün olamayacağı düşüncesinden (You can’t swim without getting wet. – Islanmadan Yüzemesin) hareketle bilim kurulunun ve üyelerinin kendilerini Honest Broker(Dürüst Aracı) olarak gördükleri ancak siyasi bir süreç içerisinde yer aldıkları için bir şekilde Issue Advocate (Savunucu, Yandaş) rolüne dönüşebilecekleri ifade edilebilir.

Diğer bir ifade ile Pielke tarafından kavramsallaştırılan bilim insanlarının politika ve karar alma süreçlerinde üstlenebileceği roller dört (Salt Bilim İnsanı – Bilim Arabulucusu – Savunucu, Yandaş – Dürüst Aracı)ayrı şekilde ifade edilmiştir. Bahsi geçen bu roller üzerinden, Türkiye’de Covid-19 virüsü ile mücadele kapsamında oluşturulan bilim kurulu değerlendirildiğinde: bilim kurulunun, Salt Bilim İnsanı (Pure Scientist) ve Bilim Arabulucusu (Science Arbiter) rollerine tekabül etmediği; Savunucu, Yandaş (Issue Advocate) ve Dürüst Aracı (Honest Broker) rollerine tekabül ettiği; ancak bilim insanlarının bu süreçte “Issue Advocate” (Savunucu, Yandaş) rolüne bir şekilde dönüşebilecekleri sonucuna varılmıştır.

Gelecek dönem çalışmaları için Pielke’nin bu idealize edilmiş rollerinin yerel nitelikler taşıyan politikaların oluşturulması sürecinde de bilim insanlarının üstlendikleri roller ve uluslar arası örgütler bağlamında uluslar arası nitelikli bir politik karar ve ya politika yapım sürecinde bilim insanlarının üstlendikleri roller karşılaştırılarak bir analiz çalışması yapılabileceği tavsiye edilmektedir.

KAYNAKÇA

- 663 Sayılı Kararname. (2011). Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. Resmi Gazete Sayı: 28103.
- Armstrong, F. T. (2002). "Ways to Make Analysis Relevant But Not Prescriptive," *Studies in Intelligence*, 46 (3), p. 27 – 32.
- Battal, İ. (2014). "Ebola Virüsü Hastalığı", T.C. Sağlık Bakanlığı – Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Erişim Adresi: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:IrHivtb2ksJ:https://www.ekmud.org.tr/sunum/indir/188-ebola-virusuhastaligi+&cd=6&hl=tr&ct=clnk&gl=tr>, Erişim Tarihi: 02.06.2020.
- Demirci, M. (2014). "Çevre Politikasında Bilimin Otoritesi", *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Sayı:22, s. 174 – 202.
- İstanbul Tabip Odası, (2010). "Pandemik İnfluenza A H1N1v (Domuz Gribi) Bilimsel Danışma Ve İzleme Kurulu Toplantısı Yapıldı", Erişim Adresi: <https://www.istabip.org.tr/1235-ttb-pandemik-nfluenza-a-h1n1v-domuz-grb-blmsel-danima-ve-zleme-kurulu-toplantisi-yapildi-.html>, Erişim Tarihi: 01.06.2020.
- Karaaslan, Y. S. & Yener, D. (2020). "Türkiye Koronavirüse Karşı Tedbirlerinin Aldı", 25 Şubat 2020 Tarihli Anadolu Ajansı Haberi, Erişim Adresi: <https://web.archive.org/web/20200330141147/https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/turkiye-koronaviruse-karsi-tedbirlerini-aldi/1744654>, Erişim Tarihi: 25.04.2020.
- Karakuş, A. (2020). "Koronavirüs Bilim Kurulu Üyeleri ile Bir Araya Geldi: 'Bana Bir Şey Olmaz' Demeyin", 23 Mart 2020 Tarihli Milliyet Gazetesi, Erişim Adresi: <https://www.milliyet.com.tr/yazarlar/abdullah-karakus/milliyet-koronavirus-bilim-kurulu-uyeleri-ile-bir-araya-geldi-bana-bir-sey-olmaz-demeyin-6171625>, Erişim Tarihi: 25.04.2020.
- Karataş, A. A. (2020). "Sağlık Bakanı Koca duyurmuştu! İşte ikinci bilim kurulundaki o isimler...", 06.04.2020 Tarihli Hürriyet Gazetesi, Erişim Adresi: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/saglik-bakani-koca-duyurmustu-iste-ikinci-bilim-kurulundaki-o-isimler-41487377>, Erişim Tarihi: 01.06.2020.
- Pielke, R. A. (2007). *The Honest Broker Making Sense of Science in Policy and Politics*, First Edition, Cambridge: Cambridge University Press.
- Rittel, H.W., & Webber, M. M. (1973). "Dilemmas in a General Theory of Planning", *Policy Sciences*, 4(2), 155-169.
- Türk Tabipler Birliği, (2009). Türk Tabipler Birliği Pandemi İnfluenza A H1N1 (Domuz Gribi) Bilimsel Danışma ve İzleme Kurulu. "Domuz Gribi Hakkında En Çok Sorulan Sorular", Erişim Adresi: https://www.ttb.org.tr/h1n1/index.php?option=com_content&view=article&id=111&Itemid=132, Erişim Tarihi: 01.06.2020.
- Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, (2014). "Ebola Virüs Vaka Yönetimi Bilim Kurulu Çalışması", Erişim Adresi: <http://www.cocukenfeksiyondergisi.org/upload/documents/201403/131-471.pdf>, Erişim Tarihi: 02.06.2020.
- Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı (2020). COVID-19 (Sars-CoV-2 Enfeksiyonu) Rehberi Bilim Kurulu Çalışması, Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayını, Erişim Adresi: https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf, Erişim Tarihi: 20.04.2020.
- Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı (2020a). "Bakan Fahrettin Koca, Bilim Kurulu Toplantısı'nın Ardından Açıklama Yaptı" 03.04.2020 Tarihli Açıklama, Erişim Adresi: <https://www.saglik.gov.tr/TR,64896/bakan-fahrettin-koca-bilim-kurulu-toplantisinin-ardindan-aciklama-yapti.html>, Erişim Tarihi: 25.04.2020.
- Ulu, K & Kördemirci, İ. (2020). "Sağlık Bakanı Fahrettin Koca Son Durumu Açıkladı: Koronavirüsten Can Kaybı 725'e Yükseldi" 07.04.2020 Tarihli Demirören Haber Ajansı Haberi, Erişim Adresi: <https://www.dha.com.tr/politika/saglik-bakani-fahrettin-koca-son-durumu-acikladi-koronavirusten-can-kaybi-725e-yukseldi/haber-1764927>, Erişim Tarihi: 25.04.2020.
- World Health Organization. (2020). "General's Opening Remarks at the Media Briefing on COVID-19 - 11 March 2020", Erişim Adresi: <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>, Erişim Tarihi: 01.06.2020.
- Yalçınkaya, H. (2020). "Uzmanları Bir Araya Getiren Bilim Kurulu Nasıl Kuruldu?", 25 Mart 2020 Tarihli *Jurnal.ist* Gazetesi, Erişim Adresi: <https://www.gzt.com/jurnal/uzmanlari-bir-araya-getiren-bilim-kurulu-nasil-kuruldu-3531656>, Erişim Tarihi: 25.04.2020.
- Yener, D. (2020). "Türkiye'nin Koronavirüsle Mücadele Politikasına 'Bilim Kurulu' Yön Veriyor", 24 Mart 2020 Tarihli Anadolu Ajansı Haberi, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/turkiyenin-koronavirusle-mucadele-politikasina-bilim-kurulu-yon-veriyor/1777215>, Erişim Tarihi: 01.06.2020.
- Yılmaz, A. (2020). "İşte Kovid-19 Savaşçısı Bilim İnsanları", 28 Şubat 2020 Tarihli Milliyet Gazetesi, Erişim Adresi: <https://www.milliyet.com.tr/gundem/iste-kovid-19-savascisi-bilim-insanlari-6154577>, Erişim Tarihi: 25.04.2020.
- Yılmaz, M. (2020a). "20 Nisan 2020 Tarihi İtibariyle Covid-19 Virüsünün Dünyadaki Coğrafi (Kıtalar Ve Ülkelere Göre) Dağılımı", *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 7, Sayı:4 s. 17-44.

EXTENDED ABSTRACT

With the emergence of the Covid-19 epidemic in Wuhan, China, researches on a group of people with respiratory problems has led to the identification of the virus in January 2020. The virus, which was initially detected in individuals in the wild animal market, spread from person to person and spread to all provinces of the People's Republic of China and all over the world, except a few. Covid-19, which has a widespread spread around the world, is known to cause diseases such as Middle East Respiratory Syndrome (MERS) and Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS) in previous times. Nevertheless, there are many uncertainties and insufficient information on issues such as the diagnosis, course, spread rate, spreading method, ways to protect and treat the new type of corona virus.

Due to the uncertainty and lack of knowledge about the Covid-19 virus, the policies to be produced and implemented within the scope of combating the virus necessitated the leadership of scientists working in this field. In this respect, countries, international organizations and Turkey, Covidien-19 will be created in the construction of policies to combat the virus created by scientists who have benefited from the establishment. In the study, an analysis framework was created according to Pielke's quadruple role typology that helps explain the roles that scientists played in the policy process, and within this framework to combat the epidemic in Turkey Covidien-19 policy for the Ministry of Health created the science board members (expert scientists) determine epidemic policy and their roles in the implementation process were discussed.

The subject of the study, scientists in Turkey Covidien-19 is located in the science committee formed to combat the virus and has assumed roles in policy-making processes of these scientists. The purpose of the study Covidien-19 virus with the policies to be established in Turkey to fight members of the board of science (expert scientist) to determine the roles and discuss of which type of role Pielke correspond to within the framework of analytics.

The study's purpose and subject line in the quadruple typology put forward a conceptual model developed by Pielke, detailed information about the characteristics of each role in forming the four typologies and scientific committee of the organization in Turkey, the functions and features were needed. In line with this need, the conceptual framework that Pielke has developed for the roles that scientists can play in policy processes has been analyzed in line with the book "The Honest Broker Making Sense of Science in Policy and Politics".

As can be seen in Figure 1, Pielke firstly makes a dual distinction in terms of consensus and uncertainty when determining the roles of scientists in policy and decision-making processes. In line with this distinction, if the decisions are determined in an environment with high levels of consensus and low uncertainty and related with policy, the role of science arbiter; if the decisions are determined in an environment with high levels of consensus and low uncertainty, and not related to politics, it can be expressed as the role of Pure Scientist. A second case is determined for situations where there is no low level of consensus and low uncertainty in decisions. In such a situation, if the role to be undertaken narrows the scope of politicians and decision makers to make choices, issue advocate; if the role to be undertaken does not reduce the scope of politicians and decision-making, it is expressed as an honest broker role.

It can be stated that there is no consensus about values and that the level of uncertainty about the tools is high in decisions about in the epidemic policies in Turkey In this respect, the scientific committee established in Turkey does not correspond to science arbiter role and pure scientist role which is ideal type roles conceptualized by Pielke. In this case, the possible roles of the scientific board members in Turkey are "Honest Broker" and "Issue Advocate". At this point, based on the idea that it would not be possible to enter politics and stay out of politics, it can be stated that the members of the scientific committee can see themselves as an "Honest Broker", but they can somehow turn into the role of "Issue Advocate", since they are involved in a political process.